

Advies

Het gebrek aan 'compliance'

December 2019

De Sociaal Economische Raad

De Sociaal Economische Raad (SER) is een bij landsverordening ingesteld onafhankelijk overleg- en adviesorgaan dat de regering adviseert over allerlei belangrijke onderwerpen van sociaal-economische aard.

In de SER hebben vertegenwoordigers van werknemers- en werkgevers-organisaties en onafhankelijke deskundigen zitting. De leden van de SER bespreken allerhande aangelegenheden op sociaal-economisch gebied en brengen hierover gevraagd en ongevraagd adviezen, nota's en rapporten uit.

Met de instelling van de SER heeft de overheid het mogelijk gemaakt voor sociale partners om zich vrijelijk en ongebonden, gevraagd of ongevraagd uit te spreken over het sociaal economische beleid.

De adviezen, rapporten en nota's van de SER zijn, nadat zij door de regering openbaar zijn gemaakt, digitaal verkrijgbaar bij de SER.

Contactgegevens van de SER

Adres : L.G. Smith Boulevard 134
Oranjestad
Aruba
Telefoon : 00297-5832713
Fax: : 00297-5838956
E-mail : info@ser.aw
Website : www.ser.aw

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inleiding	3
1. Theoretisch kader	5
2. De determinanten van ‘compliance’ gedrag op Aruba	9
3. De huidige mate van ‘compliance’ van de directe en indirecte belastingen op Aruba	11
3.1 ‘Compliance’ bij directe belastingen	11
3.1.1 Inkomsten-/Loonbelasting	11
3.1.2 Grondbelasting.....	12
3.1.3 Motorrijtuigbelasting	14
3.1.4 Winstbelasting.....	14
3.2 ‘Compliance’ bij indirecte belastingen	15
3.2.1 BBO, BAVP en BAZV	15
3.2.2 Premies Algemene Ouderdomsverzekering (AOV), Algemene Weduwen en wezenverzekering (AWW) en de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV)	17
3.2.3 Premies voor (algemeen) pensioen.....	18
4. Het grijze circuit	19
4.1 Omvang grijze circuit	20
4.2 Uitdagingen geconstateerd binnen het overheidsapparaat die van invloed zijn op het grijze circuit en uiteindelijk ‘compliance’ (gedrag)	21
5. Aanbevelingen	23
5.1 Voorbeeldfunctie overheid	23
5.2 Mensgerichte aanpak bij het ontwerpen van beleid	24
5.3 Grondbelasting	25
5.4 Motorrijtuigen- en motorbootbelasting	25
5.5 Winstbelasting	26
5.6 Huidige BBO/BAZV/BAVP	26
5.7 Premies AOV/AWW/AZV/algemeen pensioen (LAP)	27
5.8 Grijze circuit	27
5.9 Informatieuitwisseling en samenwerking.....	29

Samenvatting

De Raad constateert dat er een onvoldoende mate van 'compliance' is op Aruba. De Raad verstaat onder 'compliance': "de naleving van de plicht tot het betalen/afdragen van belastingen/heffingen en sociale premies".

Er is een openstaand saldo van niet ingevorderd belastinggeld van 1,6 miljard Arubaanse guldens in 2019 (dit was 2,2 miljard in 2015)¹, dit bedrag is groter dan de totale begrotingen van alle ministeries van Land Aruba in 2019 en is equivalent aan 30% van het bruto binnenlands product van Aruba in 2017. Dit betekent dat er sprake is van een aanzienlijk 'noncompliance' gedrag van de belastingplichtigen.

'Noncompliance' gedrag legt een financiële druk op het vermogen van een regering en maakt het moeilijk voor de regering om haar kerntaken naar behoren uit te oefenen. Tevens leidt dit 'noncompliance' gedrag tot een oneerlijke marktconcurrentie in de economie hetgeen weer leidt tot o.a. een ongelijk speelveld en een toenemend grijze circuit.

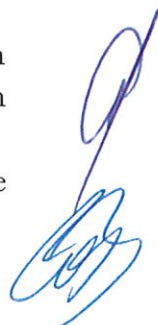
De Raad vindt het noodzakelijk om actie(s) te ondernemen om ten behoeve van belastinginning van de overheid de 'compliance' gedrag te verhogen.

Naar aanleiding van het vorenstaande heeft de Raad onderhavig advies opgesteld ten einde de problematiek van 'noncompliance' gedrag aan de orde te stellen. De Raad doet met het oog op verbetering hiervan onder andere verschillende aanbevelingen in dit advies, zoals bijvoorbeeld:

- dat de overheid een eenvoudiger/simpeler systeem voor de inning van belasting dient te ontwerpen hetgeen de belastingbetalers niet ontmoedigt om zich aan hun plichten hieromtrent te houden;
- dat de regering eerst zichzelf zou moeten verbeteren (als voorbeeldfunctie fungeert) alvorens te trachten het gedrag van de belastingplichtige inzake het betalen van belasting positief te beïnvloeden;
- dat de DIMP in het beïnvloeden van het nalevingsgedrag van burgers en bedrijven ('compliance'), een mensgerichte aanpak centraal in zijn handhavingsstrategie moeten hebben staan;
- dat de samenwerking/informatie-uitwisseling tussen de overheidsdiensten verbeterd moet worden.

---

¹ Bron: de DIMP.

Inleiding

De belastinginningscapaciteit van een land is deels afhankelijk van de houding van de burgers ten opzichte van het betalen van belastingen, hetgeen soms het “fiscaal moraal” wordt genoemd of de intrinsieke motivatie om belasting te betalen. Een regering kan niet volstaan met de aankondiging van een belastingstelsel en dan slechts te vertrouwen op het plichtsbesef van belastingbetalers om te betalen hetgeen verschuldigd is. Belasting betalen is niet iets dat mensen aanspreekt en in die zin is de niet-naleving van de belastingregels een universeel fenomeen dat rechtstreeks negatieve effecten heeft op de overheidsinkomsten, waardoor economische ontwikkeling en duurzame economische groei beperkt worden.

Volgens de Departamento di Impuesto (DIMP) is er een openstaand saldo van niet ingevorderd belastinggeld van 1,6 miljard Arubaanse guldens (dit was 2,2 miljard in 2015). Dit bedrag is groter dan de totale begrotingen van alle ministeries van Land Aruba in 2019² en is equivalent aan 30% van het bruto binnenlands product van Aruba in 2017³. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er sprake is van een aanzienlijk ‘noncompliance’ gedrag van de belastingplichtigen.

Doordat de mate van ‘noncompliance’ een financiële druk legt op het vermogen van regeringen -om economische groei en ontwikkeling te bevorderen- wordt het moeilijk voor de overheid om haar kerntaken naar behoren uit te oefenen, denk aan de kosten in de gezondheidszorg, het onderwijs, de infrastructuur, op sociaal gebied en de noodzakelijke overheidsinvesteringen. Deze dienstverlening is belangrijk om het gemeenschappelijk doel van een welvarend, functioneel en geordend samenleving te bereiken.

Daarnaast leidt het niet-naleven van de belastingregels ook tot een oneerlijke marktconcurrentie in de economie. Het verzwakt/verlaagt namelijk de concurrentiepositie van de goedwillende en bonafide ondernemers/bedrijven en leidt tot o.a. een ongelijk speelveld en een toenemend grijs circuit⁴. Verder kan gesteld worden dat ‘noncompliance’ gedrag kan leiden tot hoge belasting tarieven op Aruba, hetgeen een extra druk kan leggen op de (bonafide) belastingplichtige.

---

² De totale begrotingen van alle ministeries van Land Aruba in 2019 is 1,43 miljard. Bron: Afkondigingsblad van Aruba – 2018 no. 80, uitgegeven 27 december 2019.

³ Nominaal bruto binnenlands product tegen marktprijzen was in 2017, 5,4 miljard. Bron: CBS <http://cbs.aw/wp/wp-content/uploads/2019/03/GDP-2013-2017-8-maart-2019.pdf>

⁴ Grijs circuit: Het geheel van werkzaamheden waarover geen en/of minder belasting en sociale premies wordt betaald dan eigenlijk zou moeten.

De Raad heeft geconstateerd dat de mate van ‘compliance’⁵ op Aruba onvoldoende is. Als gevolg hiervan is er dringend behoefte om actie(s) te ondernemen om de belastinginning van de overheid te verhogen. Dit is niet alleen de verantwoordelijkheid van de belastingdienst maar van de regering en van de Arubaanse samenleving als geheel.

Indien er geen actie(s) wordt/worden ondernomen om de mate van ‘compliance’ te verhogen, kan verwacht worden dat na verloop van tijd voornoemde problemen⁶ waarschijnlijk zullen groeien, met als gevolg dat de groep van plichtsgetrouwe belastingbetalers (bonafide) zal krimpen, doordat ze o.a. een gevoel van ongelijke behandeling ervaren ten opzichte van de andere belastingbetalers (malafide) die zich niet aan de regels houden en dus ‘noncompliance’ gedrag tonen. Een andere consequentie kan zijn dat bonafide ondernemers/bedrijven niet langer kunnen concurreren, waardoor zij o.a. in een moeilijke financiële positie komen, wat tot gevolg kan hebben dat zij hun deuren moeten sluiten of ook malafide belastingbetalers worden.

Naar aanleiding van het vorenstaande heeft de SER onderhavig advies opgesteld met het doel om de aanhoudende problematiek van ‘noncompliance’ gedrag aan de orde te stellen. Het advies is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 1 wordt het theoretische kader uiteengezet, in hoofdstuk 2 worden de determinanten van ‘compliance’ gedrag op Aruba weergegeven, in hoofdstuk 3 wordt de huidige mate van ‘compliance’ van de directe en indirecte belastingen op Aruba in kaart gebracht, in hoofdstuk 4 komt het grijze circuit aan bod. Tenslotte wordt in hoofdstuk 5 aanbevelingen aangedragen om de mate van ‘noncompliance’ te verminderen en/of ‘compliance’ gedrag te stimuleren/verhogen.

---

⁵ In het kader van dit advies wordt ‘compliance’ als volgt gedefinieerd:

De naleving van de plicht tot het betalen/afdragen van belastingen/heffingen en sociale premies.

⁶ O.a.: financiële druk op het vermogen van regeringen, oneerlijke marktconcurrentie, verzwakking/verlaging namelijk de concurrentiepositie van de goedwillende en bonafide ondernemers/bedrijven (leidt tot o.a. een ongelijk speelveld) en een toename grijze circuit.

1. Theoretisch kader

Zoals in de inleiding al aangegeven wordt, wordt in het kader van dit advies 'compliance' als volgt gedefinieerd:

De naleving van de plicht tot het betalen/afdragen van belastingen/heffingen en sociale premies.

In juridische context betekent 'compliance' dat de samenleving de wettelijke voorschriften van de rechtsstaat moeten naleven. Het bepalen van de mate hiervan is niet eenvoudig en laat zich moeilijk te kwantificeren. De naleving hiervan zal verder in hoofdstuk 2.2 en 2.3 gekwantificeerd worden.

Het gedrag dat gepaard gaat met '(non)compliance' laat zich door verschillende termen identificeren zoals o.a. 'belastingontduiking', 'noncompliance' of 'misreporting'. Deze termen zullen verder in het rapport aan bod komen.

De doeltreffendheid van een belastingstelsel wordt beïnvloed door de kennis van de belastingbetaler en diens morele en wettelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van haar/zijn belastingplicht. Er is een groot hoeveelheid literatuur die aantoon⁷ dat belastingen die afhankelijk zijn van zelfrapportages⁸ kwetsbaarder zijn voor substantieel onderrapportage⁹.

'Noncompliance' gedrag komt in verschillende vormen voor zoals o.a. belastingontduiking en -ontwijking. *Belastingontduiking* is het verlagen (of geen belasting betalen) van belastingen door belastingplichtigen door een onjuist beeld van de werkelijkheid (o.a. het verzwijgen van inkomen of opvoeren van te hoge aftrekposten) aan de autoriteiten te geven. *Belastingontwijking* is het verlagen van belastingen door belastingplichtigen, waarbij binnen de grenzen van de wet gebleven wordt (o.a. het verplaatsen van je onderneming naar belastingparadijzen waar een zeer laag vennootschapsbelastingtarief geldt). Helaas zijn de intenties van de belastingbetaler niet te herleiden uit empirische onderzoeken. Hierdoor kan de factor "opzet" (versus onwetendheid) in een 'noncompliance' geval niet worden achterhaald.

⁷ Uit recente analyse blijkt het dat de onderrapportage van inkomsten door zelfstandigen relatief hoog kan zijn, variërend van 10% tot 43% in een steekproef van Europese landen. https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/fairness_pb2019_taxevasion.pdf

⁸ Zelfrapportages: Methode van rapportage in het wetenschappelijk onderzoek waarbij de persoon die ondervraagd wordt zelf vragenlijsten invult.

⁹ Onderrapportage: niet (volledig) rapporteren.

Degenen die zich niet aan de belasting wet- en regelgeving houden, kunnen bestraft worden met financiële boetes en zelfs gevangenisstraf. Toch gedraagt een aanzienlijk deel van de bevolking in het algemeen zich op een 'noncompliant' manier. Mensen gedragen zich vaak 'noncompliant' wegens één of een combinatie van de volgende redenen: ze zijn niet bewust van hun onjuiste gedrag, ze vinden de juiste keuze te complex om te ontcijferen, of ze zijn gewoon niet intrinsiek gemotiveerd om de juiste ('compliant') keuze te maken.

Gedragswetenschappen geven enkele aanwijzingen waarom mensen deze keuzes maken. Er zijn determinanten van 'compliance' gedrag voor zowel individuele belastingplichtigen als ondernemingen. De achterliggende oorzaken (determinanten) van 'compliance' gedrag voor individuele belastingplichtigen zijn volgens de literatuur in drie categorieën in te delen¹⁰:

- Economische-;
- Sociaalpsychologische-;
- Economisch-psychologische determinanten.

Ten aanzien van de determinanten die een rol spelen bij het 'compliance' gedrag van ondernemingen is weinig onderzoek verricht. Niettemin blijkt uit onderzoek¹¹ dat voornoemde determinanten voor ondernemingen vergelijkbaar zijn met die van individuen.

Verder is het belangrijk om aan te geven dat de grootte van een onderneming invloed kan hebben op het 'compliance' gedrag van de onderneming. Van de kleine ondernemingen waar de directeur/manager ook de grootaandeelhouder is, is te verwachten dat hij/zij dezelfde opvatting over 'compliance' zal hebben als een individu. Voor wat betreft grotere ondernemingen, zouden andere determinanten een rol kunnen spelen zoals de scheiding van eigendom en leiding, maar ook specifieke belangen, zoals aandelenkoersen en imago.

Hieronder volgt een korte beschrijving van bovengenoemde determinanten plus van de determinanten die specifiek voor (grote) ondernemingen een rol zouden kunnen spelen.

---

¹⁰ Het meten van effecten van de handhaving door de Belastingdienst - Goslinga, Siglé en van der Hel, 2016.

¹¹ DeBacker, Heim, Tran, Yuskavage - Legal Enforcement and Corporate Behavior: An Analysis of Tax Aggressiveness after an Audit (2013). <https://ssrn.com/abstract=2262586> en Ariel - Deterrence and moral persuasion effects on corporate tax 'compliance': Findings from a randomized controlled trial (2012). https://www.researchgate.net/publication/262952151_Deterrence_and_moral_persuasion_effects_on_corporate_tax_'compliance'_Findings_from_a_randomized_controlled_trial

Economische determinanten

Economische determinanten hebben de meeste aandacht gekregen van onderzoekers. Die hebben vastgesteld dat belastingbetalers hun keuze om wel of niet 'compliant' te zijn op economische berekeningen baseren. Als de potentiële opbrengsten hoger zijn dan de potentiële kosten dan zal de 'compliance' gedrag laag zijn en viceversa. Drie aspecten spelen een belangrijke rol bij de economische determinanten namelijk: de hoogte van het belastingtarief, de pakkans en de hoogte van de eventuele sancties.

Sociaalpsychologische determinanten

Sociaalpsychologische determinanten zijn in principe afhankelijk van de interactie tussen de belastingplichtigen en de overheid. Enerzijds is een hoog 'compliance' gedrag te verwachten bij een hoog vertrouwen bij de belastingbetaler ten opzichte van de overheid. Anderzijds, als de belastingplichtige het idee heeft dat andere belastingplichtigen, die zich in een vergelijkbare situatie bevinden, anders (gunstiger) worden behandeld door de overheid, verlaagt dit het 'compliance' gedrag. Naast een gelijke behandeling van identieke gevallen, is de behandeling van ongelijke gevallen ook van belang, bijvoorbeeld als een grote groep belastingplichtigen vindt dat de sterkere schouders extra lasten moeten dragen.

Andere zeer belangrijke aspecten zijn betrouwbaarheid, objectiviteit, transparantie en respect in de ogen van de belastingplichtigen ten opzichte van de overheid. Hoe hoger de scores op deze aspecten, hoe beter het 'compliance' gedrag.

Persoonlijke- en sociale normen zijn ook prominente sociaalpsychologische determinanten. Persoonlijke normen zijn ieders eigen standaarden ten aanzien van wat passend gedrag is nadat de sociale normen geïnternaliseerd zijn.

Economisch-psychologische determinanten

Economische modellen, die ten grondslag liggen aan diverse onderzoeken gaan ervan uit dat mensen volledig geïnformeerde zijn en in staat zijn om te "berekenen" wat voor hen financieel het meest gunstig gedrag is. Het is immers onrealistisch om van alle informatie te zijn voorzien om een wel overwogen beslissing te kunnen nemen. Het ontbreken van informatie brengt onzekerheid bij de belastingplichtigen met zich mee hetgeen invloed kan hebben op het 'compliance' gedrag. Economisch-psychologische determinanten wijzen erop dat mensen allerlei simpele redeneringen en vuistregels zullen toepassen om een beslissing te nemen, zelfs de mate van risico-nemen van het individu zal van invloed zijn op de mate van 'compliance'.

Mogelijke additionele determinanten bij grote ondernemingen

Zoals eerder vermeld, heeft men bij grotere ondernemingen vaker te maken met een scheiding tussen het eigendom (aandeelhouders) en de leiding (bestuur). Vaak zullen aandeelhouders hun investering zoveel mogelijk op de korte termijn terug willen terwijl het personeel het belang van de duurzaamheid van de onderneming als een hogere prioriteit beschouwd. Verschillen in belangen kunnen leiden tot verschillen in gedrag. Interne beloningsystemen (zoals een bonussysteem) vanuit de aandeelhouder zouden een negatief invloed¹² kunnen hebben op het 'compliance' gedrag van de leidinggevenden.

---

¹² Bijvoorbeeld misreporting om een hoger rendement te krijgen.

2. De determinanten van ‘compliance’ gedrag op Aruba

Ten aanzien van de determinanten die een rol spelen op de Arubaanse belastingplichtige, is nog geen onderzoek gedaan. Niettemin hebben de *economische determinanten* een groot effect op het gedrag van de belastingplichtigen op Aruba. Zoals eerder genoemd, zijn er drie aspecten die een belangrijke rol spelen bij de economische determinanten namelijk: de hoogte van het belastingtarief, de pakkans en de hoogte van eventuele sancties. Ten aanzien hiervan, heeft Aruba één van de hoogste inkomstenbelasting tarieven ter wereld¹³, er zijn geen gegevens (data) over de pakkans en het blijkt dat de huidige sancties (boetes) niet hoog genoeg zouden zijn (zie hoofdstuk 4.2).

Voor wat betreft de *sociaalpsychologische determinanten* speelt o.a. het belastingstelsel een belangrijke rol. Het belastingstelsel van Aruba is gebaseerd op het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen, denk hierbij aan de verdeling van de 14 inkomensschijven bij de inkomstenbelasting¹⁴, de verhoging van de belastingvrije som (zie hoofdstuk 3.2.1) of de nieuwe grondbelasting tarieven voor 2019 (zie hoofdstuk 3.2.2). De vraag is of deze ontwikkelingen een effect zullen hebben op het gedrag van de bonafide belastingplichtige die over een hoger inkomen beschikken (de sterke schouders). Als er geen wederzijds vertrouwen bestaat tussen de overheid en de belastingplichtige zouden voornoemde wijzigingen in het belastingstelsel kunnen leiden tot meer/vaker ‘noncompliance’ gedrag. De overheid heeft namelijk een voorbeeldfunctie, denk aan bovengenoemde aspecten (betrouwbaarheid, objectiviteit, transparantie en respect). Uit een recente enquête van de Centrale Bank van Aruba¹⁵ bleek echter dat het imago van de overheid bij de samenleving niet positief is voor wat betreft corruptie. De regering krijgt een slechte beoordeling ten aanzien van haar inspanningen om corruptie te bestrijden en de geïnterviewden vonden dat het corruptieprobleem op grote schaal is en steeds groter wordt. Corruptie heeft een significante negatieve invloed op het vertrouwen van de samenleving in de overheid.

Voor wat betreft de *economisch-psychologische determinanten* kan betwijfeld worden of de belastingplichtigen op Aruba in staat zijn om te “berekenen” wat voor hen financieel het meest gunstig gedrag is. Gezien de mate van ‘compliance’ in het algemeen op Aruba onvoldoende lijkt te zijn en dat economische determinanten een rol op het gedrag van de belastingplichtige spelen, kan betwijfeld worden of de belastingplichtige genoeg geïnformeerd/op

¹³ Met de fiscale hervorming is het maximale tarief verlaagd van 58,95% naar 52% in 2019.

¹⁴ Met de fiscale hervorming zouden de inkomensschijven gedaald van 14 naar 5 in 2019.

¹⁵ <https://www.cbaruba.org/cba/readBlob.do?id=5773>

de hoogte is van wat zijn rechten en plichten zijn met betrekking tot de belastingdienst.

Tenslotte is de publieke opinie van de bevolking op Aruba over de overheidsdiensten (o.a. de DIMP) in de afgelopen decennia negatief geweest. Hoewel de algemene tevredenheid laag is, is dit lager bij het regelgevende overheidsdiensten zoals de DIMP, dan bij de overheidsdiensten die subsidies en uitkeringen verstrekken (zoals o.a. de Directie Sociale Zaken). De reden hiervoor is duidelijk, het betalen van belasting en premie is een proces dat de belastingplichtige liever niet wilt doorlopen. De Raad is van mening dat de algemene ervaring van de belastingplichtige met de DIMP is niet optimaal, o.a.;

- slechte service (onbeschofte bediening, luie ambtenaren);
- lange wachtrijen/-tijden;
- geen adequate wachtruimte;
- vertraging v.w.b. uitgiftes van de belastingaanslag en teruggaven;
- geen mogelijkheid om aangiftes digitaal te doen;
- betalingen online doen aan de DIMP kan onduidelijk zijn;
- inefficiënte software/controle systemen (bijvoorbeeld bij online betaling van motorrijtuigbelasting moet je een bewijs van betaling meebrengen anders krijg je geen nummerplaat);
- onvoldoende informatieverstrekking (bij de balie aan de DIMP); ook niet telefonisch (en vaak niet eens bereikbaar)
- het hele proces duurt te lang;
- onvoldoende klantvriendelijk.

Voornoemde knelpunten dragen bij aan de negatieve houding van de belastingplichtige tegenover de DIMP. Vanzelfsprekend heeft deze negatieve houding consequenties voor zowel het imago van de DIMP in de samenleving als voor het 'compliance' gedrag van de belastingplichtige.

3. De huidige mate van ‘compliance’ van de directe en indirecte belastingen op Aruba

In dit hoofdstuk wordt de mate van ‘compliance’ van de directe en indirecte belastingen op Aruba geanalyseerd.

3.1 ‘Compliance’ bij directe belastingen

De DIMP is verantwoordelijk voor de implementatie, toezicht op en controle van de wet- en regelgeving ten aanzien van belastingen. Het niet efficiënt en effectief uitvoeren hiervan leidt ertoe dat het aantal malafide belastingbetalers in de maatschappij, die onjuiste aangifte (misreporting) doen en/of ‘noncompliant’ zijn, groter wordt. Deze situatie (en de gevolgen hiervan) wordt (worden) alleen maar erger als er weinig initiatief of politieke wil is vanuit de overheid om het huidige probleem aan te pakken.

Het is belangrijk om aan te geven dat de wijze waarop de DIMP het ‘(non)compliance’ percentage berekend, gebaseerd is op het huidig klantenbestand van de DIMP en op het aangifte- en/of betaalgedrag van deze klanten. Met andere woorden wordt er gemeten of de belastingplichtigen conform de huidige wet- en regelgeving aangifte doen en ook binnen de termijn betalen?

De plicht tot betalen/afdragen van belastingen/heffingen en sociale premies (‘compliance’ gedrag) geldt voor o.a. de volgende directe belastingen¹⁶:

- Inkomsten-/Loonbelasting;
- Grondbelasting;
- Motorrijtuigbelasting;
- Winstbelasting.

In de volgende paragrafen volgt een overzicht van de huidige situatie voor wat betreft de mate van ‘compliance’ van voornoemde directe belastingen op Aruba.

3.1.1 Inkomsten-/Loonbelasting

Op Aruba vormen de inkomsten¹⁷- en loonbelasting¹⁸ het grootste deel van de belastingopbrengst (ruwweg 23% van de begroting van 2019¹⁹). Volgens de

¹⁶ Deze belastingen zijn direct in de zin dat ze rechtstreeks aan de overheid betaald worden.

¹⁷ Inkomsten belasting wordt geheven van het belastbaar inkomen van natuurlijke personen, die in Aruba wonen en van buiten Aruba woonachtige personen. Ingezetenen betalen inkomstenbelasting over het

DIMP was de mate van ‘compliance’ voor wat betreft de loonbelasting 74% in 2017 en 67% in 2018. En voor wat betreft de inkomstenbelasting was deze 66% in 2016 en 62% in 2017 (Zie tabel 1).

Tabel 1. ‘Compliance’ Inkomsten- en Loonbelasting 2015-2018

Mate van ‘compliance’	2015	2016	2017	2018
Inkomstenbelasting	70%	66%	62%	-
Loonbelasting (inclusief AOV/AWW/AZV)	-	70%	74%	67%

Bron: DIMP

Opgemerkt dient te worden dat er onlangs een aantal veranderingen geïntroduceerd zijn binnen de Landsverordening inkomstenbelasting (AB 1991 no. GT 51)²⁰. Deze veranderingen hebben als doel het inkomstenbelastingstelsel te vereenvoudigen en het besteedbaar inkomen van de belastingplichtigen te verhogen door het aantal schijven terug te brengen. In verband hiermee is de belastingvrije voet voor het kalenderjaar 2019 verhoogd van AWG 20.455,- naar AWG 27.751,-. Dit betekent dat een persoon die AWG 27.751,- of minder aan inkomen heeft genoten gedurende het jaar, geen inkomstenbelasting verschuldigd is. De groep die recht heeft op deze belastingvrije voet, bedroeg vóór voornoemde verhoging rond de 22 duizend mensen en na de verhoging is het aantal toegenomen tot ongeveer 29 duizend mensen. Dus van het totaal aantal geregistreerde cliënten dient slechts 47%²¹ uiteindelijk inkomstenbelasting te betalen.

3.1.2 Grondbelasting

Grondbelasting is een belasting op de in Aruba gelegen onroerende goederen²² en bedraagt circa 6% van de totale belastingopbrengst²³. De CAft²⁴ heeft in haar

---

wereldwijd inkomen ongeacht de herkomst van de inkomsten (woonplaatsbeginsel). Niet-ingezetenen betalen inkomstenbelasting over de opbrengsten van bepaalde bronnen in Aruba (oorsprongsbeginsel).

¹⁸ Loonbelasting wordt geheven aan natuurlijke personen in dienstbetrekking op het uitbetaald loon. Loonbelasting is een voorheffing en dient altijd gevolgd te worden door een aanslag in de inkomstenbelasting.

¹⁹ Tabel op bladzijde 3, eerste uitvoeringsrapportage 2019, College Aruba financieel toezicht (CAft). http://www.cft.cw/jdownloads/All%20downloads/Adviezen/Aruba/cft_201900074_reactie_op_de_eerste_uivoeringsrapportage_2019_aruba.pdf

²⁰ MINISTERIËLE REGELING van 19 december 2018 ter uitvoering van artikel 25, derde en vierde lid, van de Landsverordening inkomstenbelasting (AB 1991 no. GT 51) (Regeling inkomstenbelastingtabel 2019) <http://www.impuesto.aw/Portals/0/Tabellen/Tabel%20IB-LB%202019%20ab2018no%2076.pdf>

²¹ $(29.000/55.000) - 1 = 47\%$

²² Erfpachtgronden moeten ook grondbelasting betalen.

²³ Bron: DIMP.

²⁴ De Colleges financieel toezicht (CFT) zijn gericht op het realiseren van het gemeenschappelijk doel van alle overheden binnen het Koninkrijk der Nederlanden: het bewerkstelligen van een duurzame financiële overheidshuishouding.

uitvoeringsrapportage van 2019²⁵ aangewezen dat de mate van ‘compliance’ van grondbelasting laag is. Een uitdaging van de mate van ‘compliance’ van grondbelasting is dat de belastingplichtige niet altijd zijn/haar woning en/of stuk grond laat registreren bij de DIMP. Echter, als uitdaging kan ook worden gesteld dat de communicatie/samenwerking en registratie tussen de DIMP en de Kadaster dusdanig onvoldoende is, dat het invorderen van grondbelasting slechts aan de plicht van de belastingplichtige wordt overgelaten. Met andere woorden, door gebrek aan informatie/kennis van de belastingplichtige (dus niet alleen door onjuist gedrag) en gebrek aan informatie-uitwisseling tussen voornoemde diensten, geschiedt geen registratie en/of controle hetgeen tot ‘noncompliance’ gedrag leidt.

Om het ‘noncompliance’ gedrag wegens het niet laten registreren van een woning en/of stuk grond bij de DIMP door een belastingplichtige aan te pakken, heeft de overheid aanpassingen aan de Landsverordening Grondbelasting (AB 1995 no. GT 3) gedaan. In het Afkondigingsblad van Aruba (2018 no. 81), staat dat (per 1 januari 2019) er o.a. een nieuw artikel toegevoegd is (artikel 25). Dit artikel wijst erop dat o.a. degene die het genot verkrijgt van een onroerende zaak krachtens het recht van bezit of enig ander zakelijk recht, dient hiervan binnen één maand na verkrijging aangifte te doen bij de Inspecteur van de belasting.

Indien dit niet gedaan wordt kan er een boete van maximaal 100% worden opgelegd.

Tevens heeft de DIMP in het afgelopen jaar in een eigen GIS-systeem²⁶ geïnvesteerd waardoor een bestandsvergelijking met DOW, DLV en Kadaster op een efficiënte manier gedaan kan worden. Dit project is echter nog gaande en zal in 2020 worden afgerond.

Volgens voornoemde Afkondigingsblad van Aruba (2018 no. 81), zijn er ook andere wijzigingen gebracht aan de Landsverordening Grondbelasting (dit was onderdeel van de eerste fase van de fiscale hervorming in 2019) zo is het voormalige vaste tarief van 0,04% op de waarde van het onroerend goed gewijzigd. Het nieuw beginsel gaat uit van het principe van hoe lager de waarde, hoe lager het tarief, hoe hoger de waarde, hoe hoger het tarief²⁷. Overigens is er een nieuw en hoger tarief ingevoerd voor buitenlanders die niet

²⁵http://www.cft.cw/jdownloads/All%20downloads/Adviezen/Aruba/cft_201900074_reactie_op_de_eerste_uitvoeringsrapportage_2019_aruba.pdf

²⁶ GIS is een informatiesysteem waarmee (ruimtelijke) gegevens/informatie over geografische objecten kunnen worden opgeslagen, beheerd, bewerkt, geanalyseerd en/of gepresenteerd. http://www.infrasite.nl/definitions/definition.php?ID_content=329

²⁷ Voor meer informatie over de nieuwe tarief zie:

https://www.overheid.aw/actueel/nieuws_46856/item/vermindering-grondbelasting-voor-28-duizend-personen_38812.html

op Aruba verblijven en bedrijven die commerciële eigendommen bezitten.²⁸ Deze wijzigingen zouden budgetneutraal²⁹ zijn volgens de DIMP³⁰. Dus deze wijziging is slechts vanuit het sociale perspectief voordelig (met name voor personen met een laag inkomen).

3.1.3 Motorrijtuigbelasting

Motorrijtuigen die van de openbare weg gebruik maken en motorboten die zich in territoriale openbaar water bevinden moeten belasting betalen op grond van de Motorrijtuig- en motorbootverordening³¹. Momenteel zijn er meer dan 87 duizend³² voertuigen op Aruba. Tot juni 2019 was de mate van 'compliance' van motorrijtuigbelasting 89%³³, dat betekent dat voor meer dan 9.500 motorrijtuigen geen motorrijtuigbelasting is betaald.

In tabel 2 is een overzicht te zien van de verschillende categorieën voertuigen, het aantal voertuigen en de mate van 'compliance' per categorie voertuig in 2019.

Tabel 2. 'Compliance' per categorie voertuig in 2019

Categorie	A-wagen	V-wagen	Motorfiets	Andere	Totaal
Aantal voertuigen	76.440	4.678	2.421	3.992	87.531
'Compliance'	84%	84%	89%	83%	84%

Bron: DIMP

3.1.4 Winstbelasting³⁴

Sinds 1 januari 2016, is het tarief van de winstbelasting 25%. Volgens de DIMP bestond het winstbelasting bestand in 2017 uit 9.194 geregistreerde cliënten

²⁸ https://www.overheid.aw/actueel/nieuws_46856/item/de-regering-van-aruba-presenteert-haar-plannen-voor-de-fiscale-hervorming_38434.html#titel38434

²⁹ Budgetneutraal verwijst naar een benadering van fiscaal beleid waarbij een programma of project geen invloed heeft op de begroting (noch aan de inkomsten- noch aan de uitgavezijde).

³⁰ <https://24ora.com/dimp-reforma-fiscal-lo-adapta-varios-ley-existente/>

³¹ <http://www.impuesto.aw/LinkClick.aspx?fileticket=NLrFJODhS8%3d&tabid=569&portalid=0&mid=1247>

³² Bron: DIMP.

³³ <https://www.noticiacla.com/news/17242/>

³⁴ Onder winstbelasting wordt een belasting geheven van de winst van in Aruba gevestigde naamloze vennootschappen, vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, Aruba vrijgestelde vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen, andere vennootschappen of verenigingen waarbij het kapitaal geheel of gedeeltelijk in aandelen is verdeeld, coöperatieve verenigingen en onderlinge verzekeringsmaatschappijen, gevestigde verenigingen waarbij het kapitaal niet in aandelen is verdeeld, en stichtingen uit bedrijven, andere dan die uitsluitend ter behartiging van een algemeen maatschappelijk belang, niet in Aruba gevestigde lichamen (met inbegrip van alle vennootschappen en verenigingen waarbij het kapitaal geheel of gedeeltelijk in aandelen is verdeeld): uit bedrijven die en voor zover zij door middel van een in Aruba gevestigde vaste inrichting worden uitgeoefend, uit in Aruba gelegen onroerende zaken of daarop betrekking hebbende rechten zomede uit buiten bedrijf gebezigde schuldvorderingen welke - wat de hoofdsom betreft - verzekerd zijn door hypotheek, op zodanige goederen gevestigd.

(ondernemingen/bedrijven), waarvan slechts 4.872 hiervan hun belasting heeft betaald. De mate van 'compliance' voor wat betreft de winstbelasting was volgens de DIMP 53% in 2017, 59% in 2016 en 62% in 2015 (zie tabel 3).

Tabel 3. Totaal aantal cliënten en 'compliance' v.w.b. winstbelasting 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal geregistreerde cliënten	-	-	9.194	9.640	9.763
'Compliance'	62%	59%	53%	-	-

Bron: DIMP

Deze daling in de mate van 'compliance' was volgens de DIMP te verwachten aangezien er veranderingen in het inningsproces geïntroduceerd zijn in 2018. Er is namelijk over gegaan naar een aangiftebelasting in plaats van een aanslagbelasting, waardoor bij de indiening van het aangiftebiljet de belastingplichtige nu het berekende bedrag van de winstbelasting meteen moet betalen (vroeger gebeurde dit pas later).

3.2 'Compliance' bij indirecte belastingen

De plicht tot betalen/afdragen van belastingen/heffingen en sociale premies ('compliance' gedrag) geldt ook voor diverse indirecte belastingen³⁵, o.a.:

- Belasting op bedrijfsomzetten (BBO), belasting additionele voorzieningen PPS-projecten (BAVP) en bestemmingsheffing AZV (BAZV);
- Premies voor de Algemene Ouderdomsverzekering (AOV), voor de Algemene Weduwen en wezenverzekering (AWW) en voor de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV);
- Premies voor (algemeen) pensioen.

In de volgende paragrafen volgt een overzicht van de huidige situatie voor wat betreft de mate van 'compliance' van de voornoemde indirecte belastingen op Aruba.

3.2.1 BBO, BAVP en BAZV

De BBO, de BAVP³⁶ en de BAZV³⁷ hadden in totaal een mate van 'compliance' van 68% in 2017 en 63% in 2018. Dit betekent dat in 2017 ongeveer 4.295

³⁵ Deze belastingen zijn indirect in de zin dat ze door een tussenpersoon worden geïnd.

³⁶ Belasting additionele voorzieningen PPS-projecten (BAVP) is een belasting geheven over bedrijfsomzetten die door ondernemers in het kader van hun bedrijf of beroep worden gerealiseerd door het leveren van goederen en het verrichten van diensten in Aruba.

cliënten van de 13.422 hun BBO/BAVP/BAZV betalingsplicht niet zijn nagekomen (zie tabel 4).

Tabel 4. Aantal geregistreerde cliënten, ‘compliance’ en aantal geregistreerde cliënten in noncompliance v.w.b. winstbelasting 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Aantal geregistreerde cliënten	-	13.422	13.993	13.890
‘Compliance’	66%	68%	63%	67%
Aantal geregistreerde cliënten in ‘noncompliance’	-	4.295	5.177	4.583

Bron: DIMP

De betaling van voornoemde belasting/voorziening en heffing dient maandelijks op aangifte voldaan worden. Aangezien aangifte en betaling persoonlijk bij de DIMP gedaan moet worden, hetgeen als een drempel/ongemak beschouwd kan worden voor de belastingplichtige (voornamelijk vanwege de vaak te lange wachttijden) kan dit leiden tot ‘noncompliance’ gedrag.

Ten aanzien van de BBO/BAVP³⁸, is begin 2019, een “Kleine Ondernemersregeling” geïntroduceerd. Deze regeling is van toepassing op natuurlijke personen met een onderneming met een omzet van minder dan AWG. 12.000 per jaar. Deze regeling dient als een soort ‘incentive’ voor de kleine ondernemer (‘start-ups’), die toch weinig aan de overheidskassa bijdragen. Volgens de DIMP vallen tussen 2.000 à 3.000 van de meer dan 13 duizend BBO/BAZV/BAVP- cliënten onder deze regeling.

Uit verschillende gesprekken met diverse stakeholders kwam naar voren dat aangezien het huidige BBO/BAZV/BAVP een cumulatieve schakelbelasting is, deze tot stimulering van “parallelimport³⁹” kan leiden, hetgeen ook als een soort “legale” ‘noncompliance’ gedrag gezien kan worden. Door rechtstreeks zaken te doen met buitenlandse bedrijven, besparen ondernemers/bedrijven namelijk op de BBO/BAZV/BAVP (soms meer dan één schakel) plus op de winstmarge van de groothandelaar. Hierdoor vormt “parallelimport” een belangrijk knelpunt met betrekking tot het behouden van een gelijk speelveld in de economie.

Het bedrijfsleven heeft de overheid aanbevolen om een soort “verleggingsregeling” te introduceren die de mogelijkheid biedt om de BBO te

³⁷ De bestemmingsheffing AZV is een heffing geheven over de bedrijfsomzetten die door ondernemers in het kader van hun bedrijf of beroep worden gerealiseerd door het leveren van goederen en het verrichten van diensten in Aruba.

³⁸ Artikel 14a, Landsverordening belasting over bedrijfsomzetten en additionele voorzieningen PPS-projecten.

³⁹ Parallelimport: het buiten de officiële kanalen om importeren van en handelen in merkartikelen.

verleggen naar een andere ondernemer of de consument teneinde “parallelimport” tegen te houden en/of te/minimaliseren.

Onlangs is bij de invoering crisisheffing en andere fiscale voorzieningen (AB 2018 no. 34) een nieuw derde lid toegevoegd aan artikel 2 van de Landsverordening Belasting op Bedrijfsomzetten (AB 2006 no.83). Dit artikel geeft de Minister van Financiën (MINFIN) de bevoegdheid om middels een ministeriele regeling in bepaalde gevallen de aansprakelijkheidsbelasting (o.a. BBO/BAZV/BAVP) te verschuiven van de buitenlandse leverancier naar de binnenlandse ontvanger van diensten en/of producten. Hoewel tot op heden zo'n ministeriele regeling wel van kracht is, is het nog niet ten uitvoer gebracht, noch is er enige opdracht hiertoe ontvangen bij de DWJZ. Bovendien ontbreekt er hier de nodige toelichting voor wat betreft in welke specifieke gevallen deze regeling van toepassing is. Voornoemde regeling is zeer belangrijk vanwege het feit dat consumenten/ondernemers/handelaren steeds meer online kopen en/of rechtstreeks zaken doen met buitenlandse ondernemers hetgeen tot een ongelijk speelveld/ongelijkheid leidt en dus ‘noncompliance’ gedrag kan stimuleren.

3.2.2 Premies Algemene Ouderdomsverzekering (AOV), Algemene Weduwen en wezenverzekering (AWW) en de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV)

De mate van ‘compliance’ voor wat betreft AOV, AWW en AZV premies staan vermeld in tabel 5.

Tabel 5. ‘Compliance’ van AOV, AWW en AZV premies

Mate van ‘compliance’	2016	2017	2018	2019
AOV/AWW/AZV	70%	74%	67%	73%

Bron: DIMP

De uitvoering van de landsverordening die de verzekering AOV/AWW regelt, wordt door de SVb gedaan maar de invordering van de AOV/AWW premies wordt gedaan door de DIMP. De DIMP maakt het geld over naar de SVb echter zonder verdere specificatie, waardoor het voor de SVb onbekend is welke werkgevers/verzekerden wel/niet hebben betaald. Dit betekent dat de SVb geen toezicht en controle hierop kan uitoefenen, noch kan de SVb uitspraken doen over de mate van ‘compliance’ hiervan. In plaats hiervan maakt de SVb een schatting van de mate van ‘compliance’ aan de hand van het totaal ontvangen gelden aan premies ten opzichte van het totaal aantal ingeschreven werknemers/verzekerden.

De DIMP geeft aan dat in de maandelijkse ontvangstenrapportage die de SVb en de AZV krijgen, er momenteel niet op naam gerapporteerd wordt. Ter verbetering van de situatie is de DIMP van plan om in samenspraak met de SVb en de AZV, de top/grootste 50 klanten te identificeren zodat hun betalingsgedrag kan worden gemonitord.

Voor wat betreft legale werknemers die niet ingeschreven waren bij de SVb, heeft de SVb sinds vorig jaar data/informatie uitwisseling met de Departamento di Integracion, Maneho y Admision di Stranhero (DIMAS) waardoor een beter toezicht en controle mogelijk is geworden. Echter de data/informatie uitwisseling met de DIMP laat nog op zich wachten, waardoor het moeilijk is om inzicht te krijgen in de mate van 'compliance'. Tevens kan ook de SVb geen grip krijgen op de illegale werknemers/informele werkgevers die ook helemaal geen premies afdragen, hetgeen tot 'noncompliance' gedrag leidt.

3.2.3 Premies voor (algemeen) pensioen

De invoering van het algemeen pensioenstelsel (LAP) in 2012 was bedoeld om vele pensioneerden te helpen die slechts over het wettelijke vastgestelde AOV-pensioen beschikten. De SER heeft in 2017, een rapport uitgebracht getiteld "*5 jaar Algemeen Werknemerspensioen (LAP): een evaluatie*"⁴⁰. In voornoemd advies, kwamen verschillende uitdagingen van de LAP naar voren, o.a. de behoefte aan data (er ontbreekt een algemeen registratiesysteem), de behoefte aan een toezichthouder (voor de naleving van de verplichtingen van de LAP) en tenslotte kwam naar voren dat de wettelijke ingehouden premies door sommige werkgevers niet afgedragen worden aan de verzekeraars en dus dat er sprake is van 'noncompliance' gedrag wegens gebrek aan toezicht en controlemechanismen. Helaas is er tot op heden geen aanpassingen aan de LAP gedaan om de voornoemde uitdagingen op te kunnen lossen/voorkomen.

---

⁴⁰ <http://www.ser.aw/pages/wp-content/uploads/2018/03/5-jaar-Algemeen-Werknemerspensioen-LAP-een-evaluatie-Dec-2017.pdf>

4. Het grijze circuit

Het grijze circuit is het geheel van werkzaamheden waarover geen en/of minder belasting en sociale premies wordt betaald dan eigenlijk zou moeten. Het grijze circuit heeft een direct verband met ‘noncompliance’ gedrag, hoe groter het grijze circuit, hoe hoger de mate van ‘noncompliance’ (en viceversa). Er is namelijk sprake van een verschuiving van formele economische activiteiten naar informele economische activiteiten.

Over het algemeen bestaat de perceptie dat ‘noncompliance’ gedrag, het werken binnen het grijze circuit en/of misreporting, een aanzienlijk probleem is met name bij de eenmanszaken (formeel en semiformeel) -zoals klusjesmensen, schilders, automonteurs, snacktrucks, taart-verkopers en individuen die zelf inkopen en verkopen via o.a. “Social-Media”. Zelfs de formele kleine ondernemers die onder de “Kleine Ondernemersregeling⁴¹” vallen zijn vatbaar voor misreporting en bovendien is het toezicht en controle hierop onvoldoende, vanwege o.a. onvoldoende mankracht en inflexibele werktijden (buiten normale kantooruren) van de inspecteurs.

Door het krijgen van inzicht in de informele economie, probeert de DIMP het grijze circuit/‘noncompliance’ gedrag te minimaliseren. Volgens de DIMP, voert afdeling “klant en object registratie” regelmatig controles uit op en inspecties bij ondernemers/bedrijven die niet bij de DIMP geregistreerd zijn/staan, inclusief op illegale activiteiten via bijvoorbeeld de sociale media.

Verder wordt het grijze circuit aangepakt door de DIMP door o.a. buitenlandse ondernemers/bedrijven, zoals artiesten die tijdelijk op het eiland werkzaam zijn, te controleren. Daarnaast voert de DIMP regelmatig de zogenaamde MISU (minimarket en supermarkten) acties uit, om onder andere fiscale fraude (‘misreporting/noncompliance’ gedrag) onder de MISU tegen te gaan. Hoewel voornoemde afdeling qua personeel, klein is, is in 2017, door het houden van toezicht en controle, AWG. 20 miljoen extra aan belasting betaald (aan correcties) en in 2018 AWG. 40 miljoen.

In de volgende paragrafen volgt een overzicht van de omvang van het grijze circuit en de uitdagingen die geconstateerd zijn binnen het overheidsapparaat die invloed kunnen hebben op het grijze circuit en uiteindelijk op ‘noncompliance’ gedrag.

---

⁴¹ Kleine ondernemersregeling geïntroduceerd voor natuurlijke personen die een onderneming drijven en een omzet behalen van AWG.12.000 of minder. In casu dient de ondernemer over de geleverde producten en verrichte diensten wel BBO/BAZV en BAVP in rekening te brengen, maar de ondernemer wordt ontheven van de voldoening op afdracht.

4.1 Omvang grijze circuit

De omvang van het grijze circuit vormt een uitdaging op zich. Het is een soort verscholen monster binnen de samenleving. De grootte hiervan is zeer moeilijk te schatten en er zijn geen specifieke onderzoeken gedaan op dit onderwerp (op Aruba). Ten behoeve hiervan is er ondertussen een werkgroep -o.l.v. Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI)- vorig jaar ingesteld, die bezig is te onderzoeken wat de grootte/omvang is van het grijze circuit. Echter zijn er tot op dit moment nog geen concrete cijfers beschikbaar.

Als indicatie kan het Arbeidskracht onderzoek (AKO⁴²) -dat uitgevoerd is tussen 2015 en 2017- worden genomen. In het AKO zijn werknemers en werkgevers geïnterviewd en in 2015 hadden 5,3% van alle werknemers (bijna 2.500 in absolute aantallen) aangegeven informeel te werken. Dit getal is in 2017 kleiner geworden, namelijk 4,1%. Aan de werkgevers werd gevraagd of zij formeel of informeel opereerden waarbij bleek in 2015 dat 15,7% informeel opereerden, dit percentage steeg in 2016 naar 19,3% en daalde naar 17% in 2017.

Tabel 6⁴³. Percentage werknemers en werkgevers in de informele sector, 2015-2017

	2015		2016		2017	
	%	Absolute aantallen	%	Absolute aantallen	%	Absolute aantallen
Werknemers¹ als % van totaal aantal werknemers	5.3	2459	5.1	2449	4.1	1949
Werkgevers² als % van totaal aantal werkgevers	15.7	741	19.3	910	17	731

Bron: Arbeidskracht onderzoek (Labour Force Survey) 2015-2017, DAO in samenwerking met CBA en CBS.

In het grijze circuit heeft men te maken met zowel legale werknemers als illegale werknemers die informeel werken. Dit komt niet in beeld in de AKO onderzoek maar de problematiek van illegale werknemers (zonder een geldige verblijfstitel en dus zonder afdracht van sociale premies en belastingen) zal waarschijnlijk blijven toenemen. Het is aannemelijk dat 100% van de illegale

⁴² Arbeidskracht onderzoek 2015-2017 bron: Directie Arbeid en Onderzoek in samenwerking met Centrale Bank en Centraal Bureau Statistiek.

⁴³ Noot:

1: Werknemers in vaste dienst, werknemers in tijdelijke dienst, werknemers in losse dienst en stagiaires voor wie de werkgever geen inkomstenbelasting en contributies aan de sociale zekerheidsstelsels (AOV, AZV, AWW en Verplichte Pensioen) inhoudt van het loon.

2: Werkgevers, ondernemers met een eigen bedrijf en meewerkend familieleden waarvan hun bedrijf niet geregistreerd staat bij een relevante (overheids-) instantie (DIMP, KVK, DEZHI).

werknemers ‘noncompliant’ zijn. Cijfers van de United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) geven aan dat op Aruba in 2019, 16.000 migranten en vluchtelingen⁴⁴ uit Venezuela zijn. Dit aantal is exclusief mensen met andere nationaliteiten zonder een geldige verblijfstitel, waardoor het aantal illegale werknemers op Aruba nog hoger, waarschijnlijkheid in de duizenden, zal zijn.

4.2 Uitdagingen geconstateerd binnen het overheidsapparaat die van invloed zijn op het grijze circuit en uiteindelijk ‘compliance’ (gedrag)

In het kader van dit onderzoek zijn er verschillende gesprekken gehouden met diverse stakeholders waaronder ook met overheidsdiensten⁴⁵. Hierbij heeft de Raad geconstateerd dat de overheidsdiensten met verschillende uitdagingen te maken hebben om deugdelijk toezicht en controle te kunnen houden. Deze uitdagingen liggen in sommige gevallen in de huidige wet- en regelgeving dat het moeilijk maakt om op basis daarvan een uitvoeringsbeleid op te stellen dat het mogelijk maakt om ondernemers/bedrijven die zich niet aan de wet- en regelgeving houden te kunnen vervolgen en/of te kunnen sanctioneren. Verder hebben sommige overheidsdiensten te maken met inspecteurs die niet voldoen aan de functie-eisen en/of toezichthouders die niet bevoegd zijn om toezicht en controle uit te voeren om o.a. het grijze circuit aan te pakken en hierdoor ‘noncompliance’ gedrag te verminderen. Hierdoor moet indien er een overtreding is geconstateerd het proces-verbaal via het Openbare Ministerie gedaan worden, waardoor het hele proces vanaf het moment van overtreding tot aan sancties opleggen onnodig lang is. Overigens hebben sommige diensten aangegeven geen financiële middelen te hebben om de nodige opleiding aan hun werknemers te bieden en/of de nodige hardware en/of softwarepakket aan te schaffen voor de digitalisering van de administratie/werkprocessen. Enkele diensten geven ook aan dat ze een tekort aan personeel hebben om een efficiënte en effectief toezicht en controle uit te kunnen oefenen.

Verder stelt de administratieve handhaving van het toelatingshandboek 2018 van de DIMAS dat aan de werkgever die zich schuldig maakt aan de overtreding van een beboetbaar feit, een administratieve boete wordt opgelegd. De hoogte van het beboetbare feit is afhankelijk of de werkgever een rechtspersoon is of een natuurlijk persoon.⁴⁶

⁴⁴ Organization of American States (OAS) Informe preliminar sobre la crisis de migrantes y refugiados venezolanos en la región, 2019. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Informe-preliminar-2019-Grupo-Trabajo_Venezuela.pdf

⁴⁵ o.a.: DAO, DEZHI, DIMAS, DIMP.

⁴⁶ Voor meer informatie zie toelatingshandboek 2018 bijlage 4 te vinden op: <https://www.dimasaruba.aw/wp-content/uploads/2018/11/Toelatingshandboek-2018.pdf>

Indien een ambtenaar (bedoeld in artikel 25, eerste lid⁴⁷), voornemens is om degene door wie een beboetbaar feit is begaan, een boete op te leggen, is de hoogte van de boete, indien begaan door:

- a. een natuurlijk persoon: een geldsom van ten hoogste AWG. 10.000,-;
- b. een rechtspersoon: een geldsom van ten hoogste AWG. 25.000,-.

Op basis van gesprekken die gevoerd zijn met stakeholders, blijkt dat de huidige sancties (boetes) niet hoog genoeg zouden zijn en dat ondernemers/bedrijven liever het risico nemen om gepakt te worden en een boete/sanctie te betalen dan zich te houden aan de wet- en regelgeving (denk hierbij aan de economische determinanten en de economisch-psychologische determinanten in hoofdstuk 1).

---

⁴⁷LTU:

<https://www.overheid.aw/document.php?m=7&fileid=49633&f=6987a7aef3a57afb215f9b36c58a95e2&attachment=0&c=8315>

5. Aanbevelingen

De Raad is van mening dat de overheid hoge prioriteit moet geven aan het verhogen van ‘compliance’⁴⁸ gedrag vanwege de negatieve consequenties die ‘noncompliance’ gedrag heeft voor (zowel de overheid als voor) het algemeen belang.

Ten behoeve hiervan is het van cruciaal belang dat de overheid een eenvoudiger/simpeler systeem voor de inning van belasting ontwerpt hetgeen de belastingbetalers niet zal ontmoedigen om zich aan hun plichten hieromtrent te houden. De overheidsdiensten die verantwoordelijk zijn voor de implementatie, toezicht en controle van wet- en regelgeving ten aanzien van belasting moeten efficiënter en effectiever werken om te voorkomen dat de groep bonafide belastingplichtigen met de tijd zal krimpen en om het gedrag van malafide belastingplichtigen te corrigeren.

Ten behoeve van een verbetering van ‘compliance’ gedrag doet de Raad de volgende aanbevelingen.

5.1 Voorbeeldfunctie overheid

De Raad is van mening dat voordat de overheid het gedrag van de belastingplichtige inzake het betalen van belasting wil gaan beïnvloeden, het niet meer dan logisch is om eerst bij zichzelf te beginnen. Belasting betalen is niet plezierig voor de belastingplichtige, het minste dat de overheid kan doen is het hele proces eenvoudig maken. Met eenvoudig wordt niet alleen bedoeld dat het hele proces sneller en makkelijker moet gaan maar ook dat de overheid de voornoemde relatie met de belastingplichtige herstelt door middel van betrouwbaarheid, objectiviteit, transparantie, respect, door voorlichting te geven en door het proces van inning van belastingen toegankelijker/laagdrempelig te maken.

Met voorlichting bedoelt de Raad dat de overheid haar rol van informatieverstrekker moet nemen. De belastingplichtige moet op de hoogte zijn van diens plicht om, o.a.:

- de wet na te leven;
- aangiftes juist, volledig en op tijd in te vullen;
- gegevens (gevraagd door de DIMP) te verstrekken;
- tijdig te betalen.

---

⁴⁸ De naleving van de plicht tot het betalen/afdragen van belastingen/heffingen en sociale premies.

Tegelijkertijd moet de belastingplichtige op de hoogte zijn dat hij/zij rechten heeft en dat de wet zijn rechten beschermt. Hij/zij heeft het recht op, o.a.:

- het indienen (ook tijdig behandelen) van bezwaar-/beroepschrift, als hij/zij niet eens is met een belastingaanslag of uitspraak op een bezwaarschrift;
- het tijdig ontvangen van een teruggaaf voor de te veel betaalde belasting;
- geheimhouding van zijn/haar fiscale gegevens.

Niet voor niets gebruikt de belastingdienst in Nederland het volgende motto: “Leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker”.

5.2 Mensgerichte aanpak bij het ontwerpen van beleid

Centraal in de handhavingsstrategie van de DIMP zou moeten staan het beïnvloeden van het nalevingsgedrag van burgers en bedrijven (‘compliance’). Ten behoeve hiervan zou de overheid analyses moeten doen gericht op de gedragsinzichten van de belastingplichtigen om te ontdekken waarom ‘noncompliance’ gedrag optreedt (zie hoofdstuk 1, determinanten van ‘compliance’). Dit kan een hulpmiddel van onschatbare waarde zijn om positieve gedragsverandering in een doelgroep (individu, klein- of grote onderneming) of populatie te bevorderen. Beleidsmakers moeten met interventies komen waarin de angsten, beperkingen en motivaties van mensen als basis dienen voor het genereren van oplossingen voor ‘compliance’ gedrag problemen.

Bijvoorbeeld bij het ontwerpen van beleid zou een mensgerichte aanpak zich kunnen richten op:

- De individu/onderneming te begrijpen. Er dienen onderzoeken gedaan te worden naar de redenen waarom belastingplichtigen niet aan (voldoende) ‘compliance’ doen;
- Het verzamelen van inzichten uit deze onderzoeken om een evaluatie te kunnen doen van de huidige situatie en het overwegen van welke gedragsinzichten toegepast kunnen worden in een interventie. Naar oplossingen zoeken die zich richten op de wensen en behoeften van elke doelgroep (individu, klein- of grote onderneming) en rekening houden met individuele, ontwerp- en sociale factoren;
- Passende analyses uitvoeren om de effectiviteit van de interventie te bepalen, gevolgd door aanbevelingen over/omtrent het wel of niet herhalen van een interventie. Oefening baart kunst.

Het gebruik van een mensgerichte benadering om ‘compliance’ gedrag te stimuleren, kan het inzicht van de overheid verbeteren in de behoeften en voorkeuren van doelgroepen, maar helpt ook om overheidsinstanties efficiënter en effectiever te maken. De Raad vindt dat de implementatie van een mensgerichte benadering de ‘compliance’ gedrag bij bepaald type belastingen zoals o.a. de grond-, de inkomsten-, de winstbelasting en de erfpachtcanon zal verbeteren.

5.3 Grondbelasting

De Raad vindt dat de recente aanpassing van de wet inzake de Landsverordening Grondbelasting, waarin de invoering van de verplichting om aangifte te doen bij de DIMP toegepast is, een positief effect zal hebben op het ‘compliance’ gedrag. Niettemin kunnen er additionele maatregelen genomen worden om de mate ‘compliance’ te verhogen, bijvoorbeeld een verbeterde samenwerking tussen de DIMP en het Kadaster voor wat betreft de informatie-uitwisseling tussen deze twee overheidsdiensten. De registratie van nieuwe woningen en/of stuk gronden bij de DIMP zou automatisch moeten gebeuren op het moment dat het Kadaster deze gegevens in zijn systeem heeft, hierdoor zou een aanmaning (sneller) naar de belastingplichtige gestuurd kunnen worden. De effecten van de introductie van voornoemde aanpassing in de wet zouden gemeten kunnen worden om te kijken of deze inderdaad tot tot een hoger mate van ‘compliance’ leidt.

Bovenstaande problematiek inzake de registratie zou ook opgelost kunnen worden door een goede informatieuitwisseling tussen de DIMP en de notariskantoren. De notaris zorgt er namelijk voor het incasseren van de verschuldigde grondbelasting bij het kopen van een ontroerend goed waardoor de DIMP dit ontroerend goed direct zou kunnen registreren.

5.4 Motorrijtuigen- en motorbootbelasting

Het hele proces rond motorrijtuig- en motorbootbelasting is een jaarlijkse moeizaam en traag proces voor zowel de cliënten als voor de DIMP. De Raad is van mening dat in het kader van milieuoverwegingen en om het ‘compliance’ gedrag te verhogen de overheid zou moeten kijken naar het verbruik van de motorrijtuig- en motorboot. Hoe meer er gebruikt wordt, hoe meer belasting betaald moet worden. De Raad is van mening dat het gunstiger zou zijn om de huidige motorrijtuigen-en motorbootbelasting in het algemeen af te schaffen en

deze te verwerken in de brandstofaccijns. Dit zou verschillende voordelen hebben voor de betrokken partijen (de DIMP en de belastingplichtigen), o.a.:

- het moeizame en trage proces rondom de motorrijtuigenbelasting elimineren;
- de DIMP zou meer tijd hebben om andere directe belastingen te controleren/innen;
- een eerlijkere (milieuoverwegingen) en doeltreffendere belastingheffing;
- de verschuiving van de directe belastingen naar de indirecte belastingen sluit zich aan de huidige visie van de overheid;
- frauderen moeilijker maken, waardoor de mate van ‘compliance’ beter wordt.

5.5 Winstbelasting

Naar aanleiding van de dalende trend tussen 2015 en 2017 v.w.b. de mate van ‘compliance’ van de winstbelasting (zie tabel 3 op bladzijde 13) vindt de Raad dat de overheid (namelijk de DIMP) moet onderzoeken of deze daling in ‘compliance’ gedrag gedeeltelijk te wijten is aan de veranderingen in het inningsproces die in 2018 geïntroduceerd zijn, namelijk het overgaan naar een aangiftebelasting in plaats van een aanslagbelasting.

5.6 Huidige BBO/BAZV/BAVP

De Raad is van mening dat het huidige BBO/BAZV/BAVP belastingsysteem, “paralelimport” stimuleert, waardoor bedrijven geneigd zijn om rechtstreeks zaken te doen met buitenlandse bedrijven zodat ze de BBO/BAZV/BAVP en de toegevoegde waarde van de groothandel niet hoeven te betalen, hetgeen ook als een soort “legale” ‘noncompliance’ gedrag gezien kan worden.

De Raad is ervan bewust dat de overheid nog geen beslissing heeft genomen over welke belastingsysteem de huidige BBO/BAZV/BAVP zal vervangen (2de fase van de fiscale hervorming). Toch vindt de Raad dat de overheid stappen op korte termijn kan nemen om bovengenoemde “paralelimport” te stoppen/verminderen.

De Raad adviseert de overheid om de nodige maatregelen (o.a. het stellen van de voorschriften) te nemen om ervoor te zorgen dat de overheid de bevoegdheid heeft om de BBO/BAZV/BAVP te verschuiven van de buitenlandse leverancier naar de binnenlandse ontvanger van diensten en/of producten (zie derde lid van artikel 2 van de Landsverordening belasting op bedrijfsomzetten, AB 2018

no. 34). Hiermee zou de overheid haar ‘fair share’ krijgen, een gelijk speelveld garanderen in de economie en “legale” ‘noncompliance’ gedrag elimineren.

5.7 Premies AOV/AWW/AZV/algemeen pensioen (LAP)

De invordering van de AOV, AWW en de AZV premies wordt door de DIMP gedaan. Hierdoor hebben de SVb en de AZV geen overzicht van welke werkgevers/verzekerden ‘noncompliant’ zijn en kunnen dus geen toezicht en controle uitoefenen op de belastingplichtigen.

De Raad dringt de overheid (de DIMP) aan om concrete maatregelen te nemen om zo snel mogelijk de informatiekloof te sluiten tussen de DIMP en de SVb en de AZV, zodat de SVb en de AZV een maandelijks overzicht krijgen van het betalingsgedrag van alle ondernemers/bedrijven die geregistreerd zijn in het SVb- en het AZV bestand (en niet slechts van de top 50 bedrijven).

Als dat niet haalbaar is, dan stelt de Raad aan de overheid voor om te onderzoeken of het mogelijk is om de SVb zelf de AOV/AWW premie en de AZV zelf de AZV premie te laten innen. Dit zou dus het ‘compliance’ gedrag inzake het betalen van voornoemde premies verhogen/verbeteren.

Voor wat betreft het algemeen pensioen, dringt de Raad de overheid aan om de noodzakelijke maatregelen te nemen om de uitdagingen rondom de LAP te corrigeren, om het uiteindelijke doel van deze landsverordening, zijnde pensioneerden te helpen die slechts over het wettelijke vastgestelde AOV-pensioen beschikken, te garanderen. Ten behoeve hiervan adviseert de Raad de overheid alsnog om zo snel mogelijk de in de wet voorgeschreven toezichthouder te benoemen⁴⁹ alsmede een algemeen registratiesysteem te introduceren om een beter overzicht en controle te hebben van de naleving van de LAP.

5.8 Grijze circuit

Ten eerste is de Raad verbaasd dat er nog steeds niet een diepgaand onderzoek gedaan is op Aruba over zo’n belangrijk onderwerp en daarom verzoekt de Raad de overheid dan ook dringend om zo snel mogelijk de omvang van het grijze circuit te onderzoeken en maatregelen te nemen om dit te minimaliseren.

⁴⁹ Artikel 26 lid 1 van de LAP:

<https://www.overheid.aw/document.php?m=7&fileid=30460&f=a1ee56c737366569725b353e33c883e0&attachment=0&c=10329>

Ten tweede proeft de Raad dat er momenteel op Aruba het gevoel bestaat dat alles kan en mag doordat er geen of in ieder geval te weinig toezicht en controle is. De Raad is van mening dat overheidsdiensten/ambtenaren die het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving doen, meer actief en zichtbaarder moeten worden. Ieder persoon/rechtspersoon die economische activiteiten op Aruba uitvoert moet zich er van bewust zijn dat als je administratie en het naleving van de plicht tot het betalen/afdragen van belastingen/heffingen en sociale premies niet in orde is, de kans dat je gepakt wordt hoog is en er sancties zullen volgen.

Ten derde adviseert de Raad om de ambtenaren (inspecteurs) -die belast zijn met het toezicht op de naleving van o.a. de LvTUV⁵⁰, LvBHA⁵¹ of de LvALB⁵²-, verplicht worden om de benodigde opleiding te volgen en de nodige bevoegdheden te krijgen zodat ze hun taken kunnen uitoefenen.

Ten vierde adviseert de Raad om het tekort aan personeel in overheidsdiensten die voor een efficiënte en effectief toezicht en controle op de goede werking van de economie moeten zorgen, zo snel mogelijk te verhelpen door bijvoorbeeld geschikte ambtenaren (geselecteerd op basis van objectieve criteria) die in de overtolligheidspoel zitten (bij te scholen en) naar die overheidsdiensten te verplaatsen.

Ten vijfde vindt de Raad dat onderzocht moet worden of de hoogte van de sancties/boetes die aan ondernemers/bedrijven t.a.v. het in dienst nemen van illegalen opgelegd worden, hoog genoeg en effectief genoeg zijn om de strijd tegen illegaliteit op de arbeidsmarkt en de 'noncompliance' van belastingen en premies aan te gaan.

Tenslotte, het zou naar de mening van de Raad goed zijn voor de overheid om 'outside the box' te denken. Bijvoorbeeld door belastingtarieven op redelijk niveau op te leggen om de ontwikkeling van de private sector en de formalisering van bedrijven te bevorderen. Bescheiden belastingtarieven zijn belangrijk vooral voor kleine en middelgrote ondernemingen, die bijdragen aan economische groei en werkgelegenheid, maar die niet veel bijdragen aan de belastinginkomsten van de overheid.

---

⁵⁰ Landsverordening Toelating, Uitzetting en Verwijdering

<https://www.overheid.aw/document.php?m=7&fileid=49633&f=6987a7aef3a57afb215f9b36c58a95e2&attachment=0&c=8315>

⁵¹ Landsverordening bestuurlijke handhaving arbeidswetgeving -

http://daoaruba.com/pdf/wetten2/Bestuurlijke_handh_arbeidswetgeving.pdf

⁵² Algemene landsverordening belastingen

<http://www.impuesto.aw/Portals/0/Wetten/ALB/Algemene%20landsverordening%20belastingen%20per%2010115.pdf?ver=2015-05-07-202602-000>

Het opleggen van hoge belastingtarieven aan bedrijven van deze omvang (kleine en middelgrote) voegt niet veel toe aan de belastinginkomsten van de overheid, maar het kan ervoor zorgen dat bedrijven overgaan naar de informele sector en dus ‘noncompliance’ gedrag vertonen of, erger nog, hun activiteiten staken of zelfs potentiële investeerders afwenden.

Een voorbeeld van zo’n beleid is te vinden in Brazilië. De overheid heeft ‘Simples Nacional’ opgericht, een belastingregime dat ontworpen is om de inning van belastingen voor micro- en kleine ondernemingen te vereenvoudigen. Het programma verlaagde de totale belastingkosten met 8% en droeg bij tot een stijging van 6,3% in de registratie van micro-ondernemingen en een toename van 7,2% van het aantal die bij de belastingdienst geregistreerd waren. De belastingopbrengsten stegen met 7,4% procent als gevolg van hogere belastingbetalingen en betaling van sociale premies.

Ook Chili kan als voorbeeld gebruikt worden. Chili had namelijk in de jaren negentig een hoge mate van ‘noncompliance’. Toen werd er een intensieve informatie campagne binnen de samenleving gevoerd om burgers bewust te maken van de consequenties bij het niet eisen van een betalingsbewijs bij het kopen van een product en/of dienst. Dit betalingsbewijs wordt in de vorm van een officieel bonboekje (van de belastingdienst aan ondernemers/bedrijven uitgegeven). De motto van deze campagne was: “Exige tu boleta, de lo contrario estarás pagando tu más impuestos⁵³”.

5.9 Informatieuitwisseling en samenwerking

In het kader van informatieuitwisseling en samenwerking is de Raad ervan overtuigd dat de weg die de overheid is ingeslagen naar een ‘E-Government’ de juiste is, maar dat deze verbeterde interactie en transparantie/versnelling van processen tussen overheidsdiensten en consumenten ook gepaard moet gaan met de coöperatie/informatie-uitwisseling tussen de overheidsdiensten, aangezien dit al jaren mis gaat.

Een goed voorbeeld van informatie-uitwisseling tussen overheidsdiensten dat goede resultaten heeft geboekt is o.a. tussen de SVb en de DIMAS. Door middel van informatie-uitwisseling konden werknemers met een werkvergunning die niet ingeschreven waren bij de SVb gesignaleerd worden. Op basis hiervan, heeft het parlement aan de SVb de bevoegdheid gegeven om boetes op te leggen aan werkgevers die niet aan de sociale verzekeringen voldoen.

---

⁵³ “Eis jouw betaalbewijs, anders betaal je meer belasting”

Oranjestad, 26 november 2019

Dhr. J.R. (Rudy) Geerman
Voorzitter
Sociaal Economische Raad

Dhr. drs. Felix R.E. Bijlhout
Algemeen Secretaris
Sociaal Economische Raad

L.G. Smith Boulevard 134, Oranjestad, Aruba
Telefoon: (297) 583-2713
Fax: (297) 5838956